

Ytterligare åtgärder med anledning av det nya coronaviruset

2020.03.25

Lagen (2020:148) om tillfällig stängning av verksamheter på skolområdet vid extraordinära händelser i fredstid

Den 19 mars beslutades en ny lag. Den innebär bl.a. att regeringen vid extraordinära händelser i fredstid får meddela föreskrifter om att förskoleenheter, skolenheter, fritidshem eller andra verksamheter enligt skollagen (2010:800) ska stängas tillfälligt.

Vad innehåller lagen mer?

Huvudmän för förskola, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet ges möjlighet att stänga sådan verksamhet tillfälligt,

1. om en så stor andel av personalen vid verksamheten är frånvarande med anledning av en samhällsfarlig sjukdom att det inte går att bedriva verksamheten,
2. efter samråd med smittskyddsläkare som en åtgärd för att motverka spridning av en sådan sjukdom,
3. om verksamheten bedrivs i ett område som Folkhälsomyndigheten har beslutat ska vara avspärrat enligt smittskyddslagen, eller
4. med anledning av en rekommendation från Folkhälsomyndigheten som berör skolområdet.

Vad menas med att verksamheten eller skolan är stängd?

Med stängd avses i det här sammanhanget att verksamhetens lokaler är stängda för barnen eller eleverna, men att undervisning bedrivs där eleven och läraren är åtskilda i rum men inte i tid, eller i både rum och tid, eller att någon verksamhet tillfälligt inte alls bedrivs.

Om en skolenhet stängs ska huvudmannen informera eleverna och vårdnadshavarna om detta.

Viss verksamhet kan inte stängas helt

Om regeringen eller huvudmän för förskola, fritidshem eller annan pedagogisk verksamhet skulle stänga dessa verksamheter är det viktigt att

- barn till vårdnadshavare som deltar i samhällsviktig verksamhet kan få omsorg i sådan omfattning att verksamheten kan upprätthållas,
- barn och elever som av särskilda skäl har extra stora behov av att gå i förskola eller fritidshem får göra det.

Ändring av förordning om utbildning i vissa skolformer i skolväsendet vid spridning av viss smitta (2020:115)

Den 20 mars beslutades en ändring av den förordning som beslutades den 13 mars. Ändringarna i förordningen grundar sig delvis på den nya lag som beslutades den 19 mars (Lagen om tillfällig stängning av verksamheter på skolområdet vid extraordinära händelser i fredstid), men också på olika bemyndiganden i skollagen.

Syftet med den ursprungliga förordningen som beslutades den 13 mars

Eleverna i förskoleklassen, grundskolan, grundsärskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan ska vid en stängning kunna tillförsäkras sin rätt till utbildning genom att huvudmannen får undervisa på annat sätt och vid andra tidpunkter än vad som anges i skollagen.

Foto: Jessica Gow/Regeringskansliet

Bestämmelserna i den ursprungliga förordningen kan tillämpas i fyra situationer

Dessa situationer är när en huvudman för förskoleklassen, grundskolan, grundsärskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan håller eller har hållit en skola stängd

- på grund av att en så stor andel av personalen är frånvarande med anledning av det nya coronaviruset att det inte går att bedriva verksamheten,
- efter samråd med smittskyddsläkare för att motverka smittspridning,
- därför att skolan ligger i ett område som Folkhälsomyndigheten beslutat ska vara avspärrat, eller
- på grund av en rekommendation från Folkhälsomyndigheten.

I gymnasieskolan bedrivs för närvarande fjärr- eller distansundervisning

Folkhälsomyndigheten rekommenderade den 17 mars att undervisningen i bl.a. gymnasieskolan från den 18 mars inte ska bedrivas i skolans lokaler utan istället genom fjärr- eller distansundervisning. Nu tillämpas därför förordningens bestämmelser i denna skolform.

- För mer information om vad som gäller utifrån den ursprungliga förordningen som beslutades den 13 mars, klicka [här](#).

Vilka ändringar görs i förordningen?

Den första ändringen innebär att om regeringen beslutar att stänga bl.a. förskoleklass, grundskola och motsvarande utbildningsformer med stöd av den nya lagen, ska den förordning som beslutades den 13 mars bli tillämplig, dvs huvudmännen ska ges verktyg att anpassa utbildningen till den nya situationen.

I nuläget finns inte något beslut om att regeringen ska stänga sådana skolformer.

Det kan t.ex. innebära att undervisning kommer att bedrivas som fjärr- eller distansundervisning eller att verksamheten hålls helt stängd under en period och att undervisning, när skolan startar igen ges mer koncentrerat, exempelvis även på lördagar.

Vilka ändringar görs i förordningen? forts.

Den andra ändringen som görs är att Skolverket får - om det saknas förutsättningar att genomföra nationella prov i skolväsendet på ett sådant sätt att syftet med dem uppnås - meddela föreskrifter om att proven inte ska genomföras.

Kommer de nationella proven att ställas in?

Skolverket har meddelat att de nationella proven som skulle genomförts under vårterminen ställs in.

Vad händer då med betygen?

Betygsättande lärare ska som alltid göra en samlad bedömning av elevers kunskaper och använda olika underlag för sin kunskapsbedömning, men kommer i det här fallet inte att ha stöd av resultat på nationella prov

Vilka ändringar görs i förordningen? forts.

Den tredje ändringen som görs är att det införs bestämmelser som innebär att om regeringen med stöd av den nya lagen beslutar att stänga förskolor, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet ska omsorg ändå erbjudas vissa barn.

Vem har rätt till omsorg om förskolor, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet stängs?

- Barn eller elever som har en vårdnadshavare som deltar i samhällsviktig verksamhet, ska få omsorg i den omfattning som behövs för att den samhällsviktiga verksamheten ska kunna upprätthållas.
- Förskola eller fritidshem ska också erbjudas barn eller elever som av fysiska, psykiska eller andra skäl är i behov av sådant särskilt stöd i sin utveckling som endast kan erbjudas i förskola eller fritidshem.

Kommunen ska informera om att omsorg erbjuds.

Vad innebär samhällsviktig verksamhet?

Samhällsviktig verksamhet finns i följande samhällssektorer:

- energiförsörjning
- finansiella tjänster
- handel och industri
- hälso- och sjukvård samt omsorg
- information och kommunikation
- kommunalteknisk försörjning
- livsmedel
- militärt försvar
- offentlig förvaltning
- skydd och säkerhet
- socialförsäkringar
- transporter

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, MSB, kan lägga till samhällssektorer och närmare precisera hur listan ska tillämpas.

Exempel på samhällsviktiga funktioner finns i förordningsmotiven

Bestämmelserna i förordningen kommenteras i särskilda förordningsmotiv. Först anges hela författningstexten. Därefter kommenteras paragraferna en och en. I kommentaren till 17 § anges bl.a. exempel på olika samhällsviktiga funktioner inom respektive samhällssektor.

Om du vill läsa förordningsmotiven som beslutades den 20 mars, klicka [här](#).

Vad betyder "deltar i" samhällsviktig verksamhet?

Med "deltar i" avses i det här sammanhanget till exempel att personen i fråga är

- anställd inom verksamheten eller arbetar i verksamheten utan att vara anställd där,
- tjänstepliktig enligt lagen om skydd mot olyckor,
- skyldig att delta i verksamheten, t.ex. totalförsvarspliktiga.

Räcker det med att man som vårdnadshavare deltar i samhällsviktig verksamhet för att barnet ska ha rätt till omsorg?

Utöver att man deltar i samhällsviktig verksamhet krävs det att omsorgen behövs för att sådan verksamhet ska kunna upprätthållas.

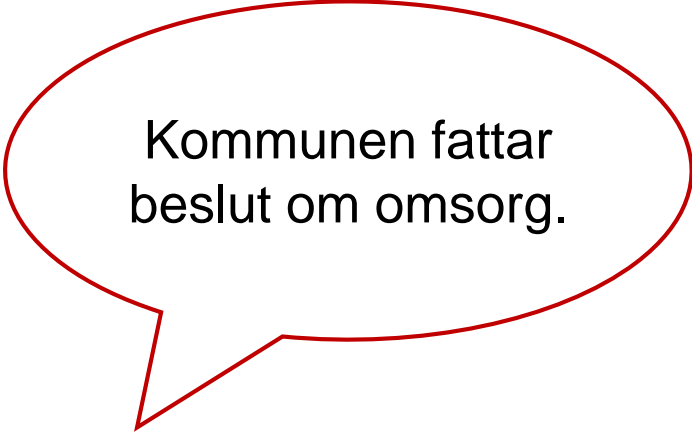
Om det finns en annan vårdnadshavare som kan ansvara för barnet ska denna vårdnadshavare göra det. Om denna vårdnadshavare är förhindrad att ta hand om barnet, t.ex. på grund av sjukdom, eller om vårdnadshavarna inte bor tillsammans, kan dock behov av omsorg finnas.

Vem ska erbjuda sådan omsorg?

- Om regeringen har meddelat föreskrifter om stängning är det barnets eller elevens hemkommun som i egenskap av huvudman ska erbjuda omsorgen.
- Genom bestämmelserna i förordningen kan huvudmannen avtala om entreprenad med en annan huvudman utöver vad som är möjligt enligt skollagen (2010:800). Det innebär att kommunala och enskilda huvudmän kan samarbeta med varandra för att kunna erbjuda omsorg.

Hur ska man göra om man har behov av omsorg?

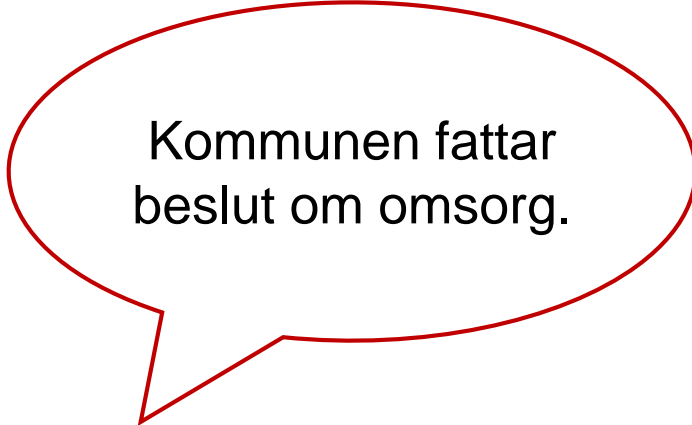
Vårdnadshavare som deltar i samhällsviktig verksamhet ska anmäla behov av omsorg till kommunen, som kan begära att behovet styrks med intyg från den som bedriver den samhällsviktiga verksamheten, normalt vårdnadshavarens arbetsgivare.

Kommunen fattar beslut om omsorg.

Hur ska man göra om man har behov av omsorg? forts.

Om ett barn har behov av omsorg av fysiska, psykiska eller andra skäl och behöver sådant särskilt stöd i sin utveckling som endast kan erbjudas i förskola eller fritidshem kan omsorgsbehovet anmälas antingen av vårdnadshavare eller socialtjänsten.

Kommunen fattar beslut om omsorg.

Vad avses med fysiska, psykiska eller andra skäl?

- Funktionsnedsättningar i olika omfattning.
- Barnens eller elevernas sociala situation – det kan gälla familjens situation eller andra sociala skäl.

Kommer kvaliteten i omsorgen att vara densamma?

För att inte orimliga krav ska ställas på huvudmannen ska undantag från de krav som finns på utbildningen i skolförfattningarna kunna göras.

Förskola, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet ska dock så långt som möjligt motsvara den verksamhet som barnet eller eleven normalt skulle delta i.

Vilka ändringar görs i förordningen? forts.

Den fjärde ändringen som görs är att om en huvudman för förskola, fritidshem eller annan pedagogisk omsorg med stöd av den nya lagen stänger sådan verksamhet är det den huvudmannen som ska ansvara för att omsorg ändå ges till barn eller elever som

- har en vårdnadshavare som deltar i samhällsviktig verksamhet och som behövs för att den samhällsviktiga verksamheten ska kunna upprätthållas
- av fysiska, psykiska eller andra skäl är i behov av sådant särskilt stöd i sin utveckling som endast kan erbjudas i förskola eller fritidshem.

Vad ska huvudmannen göra i en sådan situation?

- Huvudmannen ska informera barnens eller elevernas vårdnadshavare om stängningen och om att de kan anmäla behov av omsorg till huvudmannen.
- Huvudmannen får samarbeta med andra för att erbjuda omsorgen, t.ex. genom entreprenadavtal.
- Huvudmannen ska informera barnens eller elevernas hemkommun om stängningen och om ev. entreprenadavtal.
- Huvudmannen kan samråda med kommunen eller t.ex. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap i frågor som rör samhällsviktig verksamhet.

Förordningens giltighetstid

Åtgärderna ska tillämpas under förordningens giltighetstid vilket är 22 mars 2020 – 30 juni 2021.

Foto: Jessica Gow/Regeringskansliet